

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9236 af 10/04/2018 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2017-80-0048

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2017-80-0048

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2017-80-0048

Politiken kritiseres for manglende forelæggelse af kritiske udsagn

To skattejægere, der medvirkede i en tv-serie, og tv-seriens producent klagede til Pressenævnet over Politikens artikel ”DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet får kritik”. I artiklen udtalte to flådehistorikere sig kritisk om tv-serien. Politiken havde forelagt kritikken for DR, men Pressenævnet (flertallet) fandt, at artiklen indeholdt udsagn, der kunne være skadelige eller krænkende for klagerne. Pressenævnet udtalte derfor kritik af Politiken for ikke at give klagerne mulighed for at besvare beskyldningerne i sammenhæng med, at de blev fremsat.

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”*DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet får kritik*”, bragt i Politiken den 31. oktober 2017 og samme dag på netavisen politiken.dk under overskriften ”»Foragt og hovedrysten«: Ekspert kritiserer DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet”, fordi de mener, god presseskik er tilsidesat.

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget over, at artiklen indeholder ukorrekte og krænkende oplysninger, og at oplysningerne ikke blev forelagt for [Klager 2] og [Klager 3] inden offentliggørelsen.

1 Sagsfremstilling

DR1 bragte i august og september 2017 reportageserien ”*Jagten på havbundens hemmeligheder*”, der handlede om [Klager 2] og [Klager 3]s erhverv som skattejægere på havets bund.

Udsendelsen havde følgende intro:

”*Speak*: [Klager 2] blev i 70’erne kendt for blandt andet at transportere syv bisonokser til Danmark i en jumbojet [...] På samme tid ernærede [Klager 3] sig som delvis lovlydig dykker med speciale i sprængstoffer.

[...]”

Den påklagede artikel

Politiken bragte den 31. oktober 2017 artiklen ”*DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet får kritik*”. Samme dag blev en enslydende artikel, under overskriften ”»Foragt og hovedrysten«: Ekspert kritiserer DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet”, bragt på netavisen politiken.dk. Af artiklen fremgik blandt andet:

”[...]”

Der er ikke sparet på Egon Olsen-effekterne i DR’s serie om ’Jagten på havbundens hemmeligheder’, der blev sendt for nylig.

To eventyrere med de eksotiske navne [Klager 2] og [Klager 3] har hovedrollerne.

For snart 25 år siden hævdede de naziubåden 'U534' fra havets bund, nu vil de vil hæve en anden ubåd, og for at få rejst pengene går de på skattejagt efter omsættelige værdigenstande i andre af havbundens vrage, blandt andet en panserkanon.

[...]

De to skattejægere introduceres til kendingsmelodien fra tv-guldalderens serie om 'De uheldige helte', og de præsenteres som typer, der har »bjærget skatte og last fra hundredvis af vrage i danske farvande«, den ene som »delvis lovlydig dykker«.

Sammen med billeder af lanterner, kodemaskiner, barometre og gamle nazi-medaljer i den enes hjem og ikke mindst filmklippene med dykkere, der henter skatte op fra dybet, er bageret fuldt for marinarkæologer og flådehistorikere, som efter seriens 6 afsnit har henvendt sig til Politiken og spurgt, om det er i orden at gøre en dyd ud af at »gå på skattejagt i kulturarven«:

»Det er både med stor foragt og hovedrysten, at vi som flådehistorikere og marinarkæolog har set programmet 'Jagten på havbundens hemmeligheder' løbe over skærmen«, skriver flådehistoriker Jakob Seerup og flådehistoriker og marinarkæolog Ida Christine Jørgensen til Politiken i en mail, der munder ud i spørgsmålet:

»Public service? Virkelig? Og har DR ikke et ansvar i denne forbindelse? «.

De to mener ligesom andre arkæologer, Politiken har talt med, at det er problematisk at blåstemple skattejagt på kulturarven.

Det ville være utænkeligt med en serie om skattejægere, der satte spaden i danske gravhøje eller bopladser. Og det burde, siger flådehistoriker og marinarkæolog Ida Christine Jørgensen, også være udelukket at sende en serie om jagt på den undersøiske kulturarv.

»Det nævnes aldrig i serien, at man ikke overhovedet må pille ved skibsvrage i danske farvande, der er over 100 år gamle«, siger hun.

»Det er formentlig lovligt, hvad vi ser, men jeg synes, at en kanal som DR er forpligtet til, når man vælger at formidle det her som et eventyr, at gøre seerne opmærksom på, at det faktisk er vores fælles kulturarv, de graver i, og at der er regler at følge. Seere, der måtte få lyst til selv at gå på skattejagt, risikerer at komme til at gøre noget ulovligt. Det fremstår, som om man bare kan hente løs af noget, der tilhører os alle sammen: [Klager 2] og [Klager 3] får helt ukritisk lov at håndtere kulturarven«.

Kan man klandre DR for, hvad folk tror eller ikke tror?

»Nej, men man kan godt forvente, at DR tænker sig om, inden de sender en serie om den del af kulturarven, der ligger under havet«.

100-års reglen

I Slots- og Kulturstyrelsen siger Torben Malm, at dykkerne i udsendelserne efter alt at dømme holder sig inden for loven: Skibe, der er under 100 år gamle, må man gerne røre ved og hente dele op fra, hvis man har en såkaldt souvenir-optagstilladelse fra Søfartsstyrelsen.

Skibe, der er over 100 år gamle, er det ulovligt at hente op fra. Her i 2017 betyder det, at nogle skibe fra Anden Verdenskrig [Her menes formentlig Første Verdenskrig. *Pressenævnet*] og samtlige fra Anden Verdenskrig er tilgængelige med de nødvendige tilladelser.

Tv-folkenes dyk ned til vraget af fragtskibet 'Neva' fra 1861 i en af episoderne kan på den baggrund lyde ulovligt, men reglen gælder kun, hvis skibet ligger på dansk grund. Og skibet ligger på svensk grund, siger DR-redaktør Erling Groth.

»Det er klart med sådan en serie, at alt skal være i orden, og det er det.

'Neva' ligger på svensk grund, og folkene bag udsendelsen har skaffet alle de nødvendige tilladelser. Vi vil gerne formidle historien, og det synes jeg, at vi gør her på en anderledes måde«, siger redaktøren.

Legitimerer DR indirekte omgang med kulturarven ved aldrig at komme ind på regler og begrænsninger?

»Men i ordet 'legitimerer' ligger, at det skulle være ulovligt, og det er det selvfølgelig ikke. Vi kan ikke sætte *disclaimere* på hver gang med 'Her overholder vi loven'. Seere, der selv kan tage ned til vrage på 40 meters dybde, har certifikat, og qua det kender de reglerne. Du og jeg kan ikke bare tage svømmefødder på og hoppe i efter disse ting«, siger Erling Groth.

Han håber, at serien vil give et indblik i »de tidsfrosne billeder«, der ligger på havets bund:

»Det er en spændende del af danmarkshistorien, der ligger dernede, og kan vi åbne folks øjne for den med en ny måde at fortælle på, synes jeg, at det er meget ædel public service«, siger Erling Groth. »

Artiklen var ledsaget af et stort billede af [Klager 2] med billedteksten:

”To eventyrere med de eksotiske navne [Klager 2] og [Klager 3] har hovedrollerne i DR's serie 'Jagten på havbundens hemmeligheder'. Her er det [Klager 2]. ”

Til artiklen var der endvidere indsat en faktaboks med overskriften ”DR'S SERIE”. Af faktaboksen fremgik:

”Med [Klager 1] som tilrettelægger sendte DR frem til slutningen af september en serie på 6 episoder om en skattejagt: To eventyrere jager undersøiske herligheder, som de vil sælge for at få råd til at hæve en tysk naziubåd fra Anden Verdenskrig.

Serien anklages for at gå ukritisk til almindelige menneskers omgang med kulturarven. ”

Yderligere oplysninger

Af museumsloven, LBK nr. 358 af 8. april 2014, fremgår følgende:

”§ 1, stk. 1. Lovens formål er gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed og samarbejde at sikre kulturarv og naturarv i Danmark og udvikle betydningen af disse i samspil med verden omkring os.

[...]

§ 28. Den, der finder fortidsminder, herunder vrage af skibe, skibsladninger og dele fra sådanne skibsvrage, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, i vandløb, søer, i territorialfarvandet

eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles, skal straks anmelde fundet til kulturministeren.

Stk. 2. Genstande, der er omfattet af stk. 1, tilhører staten. Undtaget herfra er genstande, hvortil nogen godtgør sin ret som ejer.

[...]

§ 28 a, stk. 1. Fund af fortidsminder, herunder vrag af skibe, skibsladninger og dele fra sådanne skibsvrag, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, gjort på den dybe havbund, jf. stk. 2, af danske statsborgere eller af et dansk indregistreret fartøj, tilhører den danske stat, medmindre andre lande eller private kan bevise deres ejendomsret.

[...]”

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3]s klage er modtaget i Pressenævnet den 2. november 2017.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3]s synspunkter

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har anført, at den påklagede artikel indeholder krænkende og urigtige påstande om [Klager 2] og [Klager 3], som burde have været forelagt dem inden offentliggørelsen. Det er ikke tilstrækkeligt, at Politiken forelagde kritikken for DR inden offentliggørelsen, da artiklen udelukkende omhandler [Klager 2] og [Klager 3]s arbejde, ligesom artiklen er ledsaget af et stort billede af [Klager 2].

De kritiske påstande i artiklen, som kunne have været undgået ved en forelæggelse, kommer uden tvivl til at skade [Klager 2] og [Klager 3]s muligheder for at rejse penge til deres projekter i fremtiden, hvor de er dybt afhængige af offentlig støtte. Artiklen er således til stor gene for [Klager 2] og [Klager 3]s fremtidige virke og indtjeningsmuligheder, da påstandene mod dem står uimodsagt i artiklens nuværende form. Artiklen har endvidere været skadelig for [Klager 1], som var producent på udsendelserne, da den har stillet hans troværdighed og fremtidige engagement hos DR i et dårligt lys.

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har anført, at det er stærkt problematisk for dem, at der i artiklen bliver sat spørgsmålstegn ved [Klager 2] og [Klager 3]s moral, etik og lovydighed med ord som ”foragt” og ”hovedrysten”. Endvidere fordrejes udsendelsernes præsentation af [Klager 3], da han i artiklen omtales som »delvis lovlydig dykker«, selvom det er tydeligt, at introen er retrospektiv, da det klart fortælles i udsendelserne, at [Klager 3] i 1970’erne ernærede sig som delvist lovlig dykker. Det er i den forbindelse ikke tilstrækkeligt for klagerne, når flådehistoriker og marinarkæolog Ida Christine Jørgensen udtaler ”Det er **formentlig** lovligt, det vi ser; **men** [...]”, og at Torben Malm fra Slots- og Kulturstyrelsen udtaler, at ”dykkerne i udsendelserne **efter alt at dømme** holder sig inden for loven: Skibe, der er under 100 år gamle, må man gerne røre ved og hente dele op fra, **hvis** man har en såkaldt souvenir-optagstilladelse fra Søfartsstyrelsen. ” [i begge tilfælde klagerne fremhævnings, *Pressenævnet*]. Klagerne har anført, at det ville have været på sin plads for Politiken at have spurgt dem, hvorvidt de havde de påkrævede tilladelser.

Klagerne har herudover navnlig klaget over følgende udsagn, som fremgår af artiklen:

- “[...] blåstempler skattejagt på kulturarven”

Klagerne har anført, at udsagnet åbenlyst er i modstrid med sandheden - og det var Politiken allerede klar over, da artiklen blev skrevet. “Kulturarv” kan i følge loven kun omhandle skibsvrag og effekter, der er mere end 100 år gamle. Ingen af de vrag udsendelserne omhandler, som befinder sig i dansk farvand, er så gamle, hvorfor de altså ikke kan betegnes som “kulturarv”. De vrag, der er med i udsendelserne, må alle dykke på og optage ting fra.

- »Det ville være utænkeligt med en serie om skattejægere, der satte spaden i danske gravhøje eller bopladser. Og det burde, siger flådehistoriker og marinarkæolog Ida Christine Jørgensen, også være udelukket at sende en serie om jagt på den undersøiske kulturarv«

Klagerne har anført, at denne sammenligning er på kanten til injurier. At publicere sådan noget uden at høre den anden part er dybt problematisk. Man kan på ingen måde sammenligne dét at dykke helt lovligt på ganske almindelige ubeskyttede vrag med det at grave ulovligt i fortidsminder. De vrag, udsendelserne omhandler, er allesammen helt almindeligt tilgængelige skibsvrag, som alle sportsdykkere kan dykke på. Ingen af dem er på nogen måde beskyttede eller kulturarv, og det er almindelig kutyme og helt lovligt, at skrothandlere opsamler vrag som dem i programserien og sælger metallet som skrot. I ”Jagten på havbundens hemmeligheder” bliver effekter fra disse helt lovlige vrag alligevel optaget for, at de kan komme på museum og blive gemt for eftertiden. Naturligvis med samtlige fornødne tilladelser hertil. Det kan på ingen måde sammenlignes med at grave i en gravhøj.

- ”Det nævnes aldrig i serien, at man ikke overhovedet må pille ved skibsvrag i danske farvande, der er over 100 år gamle”

Klagerne har anført, at udsagnet ikke korrekt, da det faktisk fortælles i tv-serien, at det er ulovligt at hente op fra skibe, der er over 100 år gamle. Herudover har oplysningen ikke nogen relevans, da det eneste skibsvrag, der dykkes på i serien, og som er så gammelt, ligger i svensk farvand, hvor reglerne er anderledes.

- ”Seere, der måtte få lyst til selv at gå på skattejagt, risikerer at komme til at gøre noget ulovligt. Det fremstår, som om man bare kan hente løs af noget, der tilhører os alle sammen. ”

Klagerne har anført, at som loven er i Danmark, må alle gå på skattejagt, hvis de kan opnå de relevante tilladelser, hvilket også fortælles i udsendelserne. At de fleste nok vil have svært ved at skaffe et dykker-skib som i serien, der koster 200.000 kr. pr. dag er en anden sag. Dét der ” fremstår, som om man kan hente løs af noget, der tilhører os alle sammen”, er faktisk sådan søfartsloven [rettelig museumsloven, Pressenævnet] fungerer. Det kan man ikke anklage [Klager 2] og [Klager 3] for.

- ”[Klager 2] og [Klager 3] får helt ukritisk lov at håndtere kulturarven. ”

Klagerne har anført, at [Klager 2] og [Klager 3] ikke håndterer kulturarven, da de ikke er på skattejagt på noget skib, der er gammelt nok til at gå ind under det begreb. Det er forkert og skadeligt for [Klager 2] og [Klager 3], at begrebet “kulturarv” bliver påhæftet deres virke på den negative måde. Det, de gør, er fuldt lovligt.

Klagerne har herudover bemærket, at Politiken 1. november 2017 fulgte op med en stor karikaturtegning af [Klager 3] og [Klager 2], hvor de blev fremstillet som pirater. Klagerne har anført, at det i den rette

kontekst ville have været sjovt og underholdende og måske endda smigrende at blive ”offer”, men at det i den udleverende sammenhæng blot bestyrker den uredelige kritik.

Endelig har klagerne bestridt, at Politiken efter offentliggørelsen har tilbudt dem at rette eventuelle fejl i artiklen, da Politiken ifølge klagerne har fastholdt, at artiklen ikke indeholder fejl.

2.2 Politikens synspunkter

Politiken har afvist, at den påklagede artikel er i strid med god presseskik.

Artiklen videreformidler kritik mod DR fra en historiker og en marinearkæolog i anledning af tv-serien ”*Jagten på havbundens hemmeligheder*”, der ifølge kritikernes mening ikke falder ind under begrebet public service, som DR har en forpligtelse til at levere. Ifølge kritikerne risikerer DR desuden med serien at lokke seere til at dykke på vrage i strid med reglerne.

Politiken har anført, at den ansvarlige redaktør på DR, Erling Groth, i artiklen får lejlighed til at kommentere de kritiske påstande, og desuden inddrages en ekspertkilde fra Slots- og Kulturstyrelsen, der opridser reglerne for dykning på vrage. Der er således på ingen måde tale om, at kritikernes udtalelser får lov til at stå uimodsagt, som det hedder i klagen. Tværtimod stilles kritikerne modspørgsmål, hvilket ikke ville have været tilfældet, hvis kritikken mod klagerne blot var bragt som et læserindlæg.

DR-serien præsenterer selv [Klager 3] som ”*delvis loyelig dykker*” i indledningen til hvert af de seks afsnit i serien – uden at seerne dog får uddybet, hvad der måtte kvalificere til den beskrivelse. Politiken hævder derimod på intet tidspunkt i artiklen, at de medvirkende foretager sig noget ulovligt. Tværtimod fremgår det fire gange i den relativt korte artikel, at aktiviteterne foregår på lovens grund. Det konstaterer såvel kritikerne, flådehistoriker Jakob Seerup og historiker og marinearkæolog Ida Christine Jørgensen, som Torben Malm fra Slots- og Kulturstyrelsen. Også DR-redaktør Erling Groth peger på, at der ikke foregår noget ulovligt eller på anden måde angribeligt i programserien. Han afviser desuden kategorisk, at udsendelserne skulle kunne lokke ukyndige dykkere blandt seerne til at bryde loven.

Politiken har videre anført, at kritikken i serien specifikt angår DRs rolle i sagen, hvorfor redaktionen sørgede for at give netop den ansvarlige for udsendelsen lejlighed til at give et fyldigt svar på kritikken.

Politiken har bemærket, at avisen på intet tidspunkt har afvist at berigtige, hvad der måtte være forkert, som det hedder i klagen. Redaktionen tilbød tværtimod umiddelbart efter offentliggørelsen at rette fejl i artiklen og bad derfor specifikt om at få dem udpeget, som det fremgår af den korrespondance, der er vedlagt klagen. Som det også fremgår, ønskede klagerne imidlertid ikke at specificere fejlene. [Klager 1] meddelte blot kortfattet, at han agtede at gå til sin advokat og Pressenævnet. Redaktionen pegede også på muligheden for at henvende sig til Læsernes Redaktør, der som en uvildig instans på redaktionen dels retter fejl, dels undersøger mulige brud på redaktionens interne regler og på god presseskik, men også den mulighed blev afvist af [Klager 1].

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Hanne Schmidt, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og Michael Voss.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens bestemmelser om injurier er overtrådt, henhører under domstolene og falder uden for Pressenævnets kompetence.

God presseskik

Klagerne har klaget over, at artiklen *"DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet får kritik"*, som i netavisen havde overskriften *"»Foragt og hovedrysten«: Ekspert kritiserer DR-serie om skattejagt på kulturarv i havet"*, indeholder krænkende og forkerte påstande om [Klager 2] og [Klager 3], som burde have været forelagt dem forud for offentliggørelsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Det fremgår yderligere, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Derudover skal angreb og svar, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Det gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn, jf. punkt A. 1, A. 3 og A. 4.

- Udsagn vedrørende [Klager 2] og [Klager 3]s moral og etik

Klagerne har klaget over, at der i artiklen stilles spørgsmålstejn ved deres moral og etik i relation til deres håndtering af skibsvrag. Klagerne har henvist til, at flådehistoriker Jakob Seerup og flådehistoriker og marinarkæolog Ida Christine Jørgensen i artiklen citeres for udsagnet:

"Det er både med stor foragt og hovedrysten, at vi som flådehistorikere og marinarkæolog har set programmet *"Jagten på havbundens hemmeligheder"*,

og at Ida Christine Jørgensen i artiklen endvidere udtaler:

"»Det ville være utænkeligt med en serie om skattejægere, der satte spaden i danske gravhøje eller bopladser. Og det burde [...] også være udelukket at sende en serie om jagt på den undersøiske kulturarv«

[...]

Seere, der måtte få lyst til selv at gå på skattejagt, risikerer at komme til at gøre noget ulovligt. Det fremstår, som om man bare kan hente løs af noget, der tilhører os alle sammen.

[...]"

Pressenævnet finder, at de påklagede udsagn klart fremstår som kildernes subjektive vurderinger af de omtalte tv-udsendelser og ikke som faktiske oplysninger. Nævnet finder derfor, at udsagnene ikke har skullet efterprøves ved forelæggelse for [Klager 2] og [Klager 3].

Pressenævnet finder herefter ikke grundlag for at udtale kritik af den manglende forelæggelse af vurderingerne af tv-udsendelserne.

- Udsagn vedrørende kulturarv

Klagerne har klaget over, at det i artiklen fremstår som om, de skibsvrag, de dykker på og foretager bjærgninger fra i udsendelserne, betragtes som kulturarv.

Tre medlemmer – formand Hanne Schmidt, Lene Sarup og Michael Voss – udtaler:

Det fremgår af museumslovens § 1, at formålet med loven er at sikre kulturarv og naturarv i Danmark. Det fremgår videre af lovens §§ 28 og 28 a, at den vedrører skibsvrag, skibsladninger og dele af sådanne skibsvrag, der antages at være gået ned for mere end 100 år siden. På baggrund heraf lægger Pressenævnet til grund, at skibsvrag defineres som kulturarv i museumslovens forstand, når vrage antages at være gået ned for mere end 100 år siden.

Alderen på de skibsvrag, som efter det oplyste er under 100 år, og som [Klager 2] og [Klager 3] dykker på i tv-serien *"Jagten på havbundens hemmeligheder"*, har ikke været bestridt under Pressenævns sagen. Nævnet lægger derfor til grund, at skibsvragene i udsendelserne, der befinder sig i dansk farvand, er under 100 år gamle.

[Klager 2] og [Klager 3] dykker således i udsendelserne ikke på skibsvrag, der kan betragtes som kulturarv i museumslovens forstand. Nævnet finder derfor, at udsagnene herom kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for klagerne. Uagtet, at det i artiklerne fremstår som kilderne Jakob Seerup og Ida Christine Jørgensens subjektive vurdering, at de skibsvrag, [Klager 2] og [Klager 3] dykker på i udsendelserne, kan betragtes som værende kulturarv, finder nævnet, at udsagnene burde have været forelagt forud for artiklens offentliggørelse den 31. oktober 2017, således at klagerne havde mulighed for at besvare beskyldningerne i sammenhæng med, at de blev fremsat.

Det gælder særligt i en situation, hvor kilden er fagligt uenig og kunne være farvet af personlige interesser. Nævnet udtaler kritik af den manglende forelæggelse. Den omstændighed, at Politiken forelagde kritikken af DRs udsendelser for DR og bragte DRs kommentarer til sidst i den påklagede artikel, kan ikke føre til et andet resultat.

Et medlem – Hans Peter Blicher – udtaler:

Det fremgår med tilstrækkelig tydelighed i artiklen, at de medvirkende i udsendelsen holder sig inden for loven og altså ikke formelt krænker nogen kulturarv i museumslovens forstand. I udsagnet "De to mener ligesom andre arkæologer, Politiken har talt med, at det er problematisk at blåstemple skattejagt på kulturarven" må ordet kulturarven anses for at være brugt i den bredere betydning, som defineret i Gyldendals Store Danske:

Kulturarv: *kulturprodukter, der i særlig grad udgør et lager for menneskelig erfaring, og som derfor tvinger til eftertanke og er med til at forme en kulturel identitet. I den snævre betydning er der tale om en kanoniseret kultur, såkaldt finkultur, der kun omfatter malerkunst, arkitektur, litteratur og musik, som*

er anerkendt i elitær forstand. Begrebet bruges dog stadig mere i en bred betydning fra kunstneriske og hverdagslige materielle udtryk til sprog, livsformer og identitet.

Flådehistorikernes udtalelser indebærer således ikke en beskyldning om, hvorvidt klagerne har handlet i strid med museumsloven eller i øvrigt har handlet uetisk. Da artiklen heller ikke ud fra en samlet vurdering giver indtryk af, at de medvirkende i den omtalte tv-serie skulle have handlet i strid med nogen regler eller i øvrigt anvendt uetiske metoder, findes udsagnene ikke krænkende eller agtelsesforringende for klagerne, således at de bragte udsagn skulle forelægges for klagerne forud for artiklens offentliggørelse.

Kritikken fra de to flådehistorikere er rettet mod DR's formidling eller manglende formidling af hvilke regler, der gælder for fund af fortidsminder, og at DR med serien tilskynder seerne til at tage på skattejagt. Forelæggelse af kritikken af DR er derimod i overensstemmelse med de presseetiske regler blevet forelagt for DRs redaktør. Der udtales derfor ikke kritik.

Der afsiges kendelse efter flertallet. Nævnet udtaler herefter kritik af Politiken på dette punkt.

- Udsagn vedrørende lovlighed

Klagerne har klaget over, at det ikke fremstår tilstrækkelig klart af artiklen, at [Klager 2] og [Klager 3]s håndtering af skibsvrag er sket i overensstemmelse med lovgivningen. Klagerne har i den forbindelse henvist til, at kilden Ida Christine Jørgensen udtaler:

”[...]

Det nævnes aldrig i serien, at man ikke overhovedet må pille ved skibsvrag i danske farvande, der er over 100 år gamle.

[...]

Det er formentlig lovligt, hvad vi ser, men [...]”,

og at kilden Torben Malm fra Slots- og Kulturstyrelsen udtaler, at:

” [...] dykkerne i udsendelserne efter alt at dømme holder sig inden for loven: Skibe, der er under 100 år gamle, må man gerne røre ved og hente dele op fra, hvis man har en såkaldt souvenir-optagstilladelse fra Søfartsstyrelsen. ”

Klagerne har herudover henvist til, at det i artiklen oplyses, at [Klager 3] i udsendelserne præsenteres som ”*delvis lovlydig dykker*”, selvom det fremgår af udsendelserne, at det var i 1970'erne, at [Klager 3] var ”*delvis lovlydig*”.

Pressenævnet finder indledningsvist, at det burde have fremgået af artiklen, at det var i 1970'erne, at [Klager 3] ernærede sig som delvist lovlydig dykker. Idet klagerne i tv-udsendelserne selv anvender betegnelsen ”*delvis lovlydig*” om [Klager 3], finder nævnet dog ikke tilstrækkelig anledning til at udtale kritik af undladelsen i artiklen.

For så vidt angår de øvrige påklagede udsagn, finder nævnet, at Politiken på tilstrækkelig vis har gjort klart for læseren, hvem der udtaler sig, og at udsagnene fremstår som kilderne Ida Christine Jørgensen og Torben Malms subjektive vurderinger. Nævnet finder videre, at de påklagede udsagn efterlader læseren med det indtryk, at [Klager 2] og [Klager 3]s bjærgninger i udsendelserne formentlig var lovlige. Da DR-redaktør Erling Groth sidst i artiklen slår fast, at bjærgningerne var lovlige, finder nævnet ikke anledning til at udtale kritik af, at de påklagede udsagn ikke blev forelagt klagerne forud for offentliggørelsen.

Offentliggørelse af nævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Politiken at offentliggøre følgende til Pressenævnets logo som illustration:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Politiken

[underrubrik]

Nævnet kritiserer Politiken for manglende forelæggelse af kritiske udsagn.

[tekst]

I en artikel i oktober 2017 omtalte Politiken en tv-serie om skattejagt på skibsvrag, som var blevet vist på DR 1 i august og september samme år. I artiklen udtalte en flådehistoriker og en flådehistoriker og marinarkæolog sig kritisk om tv-seriens tilgang til de genstande, der blev fundet i skibsvragene.

De to medvirkende skattejægere og tv-seriens producent har klaget til Pressenævnet over, at skattejægerne ikke fik mulighed for at udtale sig i artiklen.

Pressenævnet finder, at de kritiske udsagn kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende. Nævnet udtaler derfor kritik af Politiken for ikke at give de to medvirkende skattejægere mulighed for at besvare beskyldningerne i sammenhæng med, at de blev fremsat.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

For så vidt angår offentliggørelsen af nævnets kendelse i papirudgaven, skal offentliggørelse ske snarest i den første eller en af de første udgaver, der offentliggøres efter nævnets kendelse.

Offentliggørelse skal ske på det sted i mediet, hvor mediet har oplyst at ville offentliggøre kritik fra Pressenævnet (i mediets rettelsesspalte. Politiken har oplyst ”1. sektion side 2 i ”Fejl og fakta” eller side 4 i overbliksbåndet” <http://www.pressenaevnet.dk/dagblade/>). Har mediet ikke en fast rettelsesspalte, skal offentliggørelse ske på det sted i mediet, der svarer til placeringen af den kritiserede artikel. ¬

For så vidt angår offentliggørelse af nævnets kendelse på mediets digitale platforme skal det ske, hvor den påklagede artikel har været bragt. Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikkens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik. –

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.

Afgjort den 10. april 2018